

ΚΕΙΜΕΝΑ
ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗ
ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑΣ

Κεφαλληνου
Loukia
ΜΥΡ 5 GRADE 10
GREEK LANGUAG
AND LITERATURE

ΠΑΤΕΡΑΣ ΣΤΟ ΣΠΙΤΙ

ΑΛ. ΠΑΠΑΔΙΑΜΑΝΤΗΣ

MYP 5 GRADE 10 Greek Language and Literature

ΚΝΛ: Πατέρας στο σπίτι- Αλ. Παπαδιαμάντης

Το διήγημα γράφτηκε το 1894 και ανήκει στα λεγόμενα «αθηναϊκά» διηγήματα του Παπαδιαμάντη, τα οποία όμως δεν παρουσιάζουν ουσιαστικές διαφορές από τα «σκιαθίτικα». Απλώς η δράση τους ξετυλίγεται στην Αθήνα, και οι ήρωες είναι φτωχοί και απλοί άνθρωποι. Σε αυτό το διήγημα είναι ιδιαίτερα εμφανής ο κοινωνικός προβληματισμός του συγγραφέα και αποκαλύπτεται άμεσα ο ιδεολογικός κόσμος του Παπαδιαμάντη. Η υλική αθλιότητα της ζωής του περνάει μέσα από αυτό το έργο: «τα κουρέλια», «η αχυροστρωμένη», «η φαγωμένη σκούπα» είναι στοιχεία με τα οποία εικονογραφεί την αθλιότητα των φτωχών και απλοϊκών ανθρώπων της αθηναϊκής συνοικίας. Αγανακτεί για την υλική ευμάρεια ορισμένων συνανθρώπων του και για την ιδιοτέλειά τους, που οδηγεί στην εκμετάλλευση των αναξιοπαθούντων συνανθρώπων τους. Το χρήμα είναι πηγή διαφθοράς, ακόμα και αν οι ήρωές του αντιστέκονται και παραμένουν έντιμοι.

Ο συγγραφέας αισθητοποιεί τις ιδέες του και διαγράφει τους χαρακτήρες του χρησιμοποιώντας λιτά εκφραστικά μέσα και περιγράφοντας φαινόμενα και καταστάσεις με έντονο ρεαλισμό. Στόχος του είναι να θίξει τα σοβαρά κοινωνικά προβλήματα που ανακύπτουν από τη διάλυση οικογενειών εξαιτίας της απουσίας του πατέρα. Ταυτόχρονα επιδιώκει να δείξει την κοινωνική αναλγησία απέναντι στους δυστυχισμένους και κατατρεγμένους ανθρώπους. Το διήγημα για τους λόγους αυτούς μπορεί να χαρακτηριστεί ως ηθογραφικό-κοινωνικό.

Ο μύθος

Ο συγγραφέας-αφηγητής βρίσκεται στον μπακάλη της φτωχογειτονιάς παρακολουθώντας ένα στιγμιότυπο που πρόκειται να αποτελέσει την αφετηρία του διηγήματος. Ένα πεντάχρονο αγόρι ζητιανεύει για λίγο λάδι, ομολογώντας με την παιδική αφέλεια το οικογενειακό τους πρόβλημα, την εγκατάλειψή τους από τον πατέρα. Ο μπακάλης, ως γνώστης των οικογενειακών ιστοριών της γειτονιάς, πληροφορεί τον συγγραφέα-αφηγητή για το μικρό παιδί, που είναι ένα από τα πέντε παιδιά της οικογένειας. Ο πατέρας, ξυλουργός, δεν ήταν καθόλου εργατικός, σε αντίθεση με τη μητέρα, που έκανε ό,τι μπορούσε για να βοηθήσει την οικογένειά της. Η οικονομική κατάσταση χειροτέρευε και τα

προβλήματα απειλούσαν την ίδια την επιβίωσή τους. Σε αυτή την κατάσταση προστέθηκε και ένα σκάνδαλο που ξέσπασε ανάμεσα στο αντρόγυνο, εξαιτίας των συχνών επισκέψεων ενός κουμπάρου. Οι κακές γλώσσες και η ζήλια του συζύγου ήταν αρκετά για να δημιουργήσουν συγκρούσεις, παρά την τίμια στάση που κρατούσε η σύζυγος. Κορύφωση είναι η εγκατάλειψη της οικογένειας από τον πατέρα και ο θάνατος ενός από τα παιδιά τους. Η μητέρα μένει μόνη με τα παιδιά της χωρίς δουλειά και χωρίς πόρους επιβίωσης. Γι' αυτό άλλωστε το πεντάχρονο αγόρι ζητά ως ελεημοσύνη λίγο λάδι, γιατί «δεν έχουν πατέρα στο σπίτι».

Οι χαρακτήρες

Πρωταγωνιστές είναι άνθρωποι δυστυχισμένοι που αντιμετωπίζουν προβλήματα ακόμα και σε επίπεδο επιβίωσης. Ο Παπαδιαμάντης ψυχογραφεί τους πρωταγωνιστές, παρουσιάζοντας τις ενέργειές τους μέσα από ρεαλιστικά στιγμιότυπα τα οποία εξελίσσονται στη φτωχογειτονιά και στα σπίτια όπου ζουν. Ο συγγραφέας, μέσα από την παρουσίαση της καθημερινής ζωής, καταφέρνει να παρουσιάσει τους διάφορους χαρακτήρες διεισδύοντας στο βάθος της ψυχής τους.

Το μικρό παιδί: Το διακρίνει η αφέλεια και η αθωότητα, που εκφράζονται στο ανέμελο και ανυποψίαστο χαμόγελό του και που αποτελούν ένα είδος ειρωνείας, καθώς το καθιστούν ανήμπορο να κατανοήσει την τραγική του μοίρα.

Η μητέρα (Γιαννούλα): Πρόκειται για μια αφοσιωμένη μητέρα και έναν εργατικό άνθρωπο που αγωνίζεται να συντηρήσει την οικογένειά της υπομένοντας τις ταπεινώσεις και τα αρνητικά σχόλια, καταδικάζεται, χωρίς να φταίει, από τη γειτονιά και από τον άντρα της. Είναι ίσως το τραγικότερο πρόσωπο του διηγήματος, όταν φτάνει στην ανάγκη να στείλει το παιδί της να ζητιανέψει έστω και «μια σταξιά λάδι στο γυαλί». Στο τέλος μένει μόνη μαζί με τα παιδιά της να υπομένει τις συμφορές και τις δυσκολίες της καθημερινής επιβίωσης («χωρίς άρτον εις το ερμάρι και χωρίς φωτιάν εις την εστίαν, χωρίς φόρεμα, χωρίς στρωμνήν, χωρίς σκέπασμα, χωρίς χύτραν και χωρίς στάμναν και χωρίς ραπτικήν μηχανήν»). Η παρουσία της μητέρας φωτίζει την υποβαθμισμένη κοινωνική θέση και υπόληψη της γυναίκας την εποχή του συγγραφέα. Η Γιαννούλα αποτελεί χαρακτηριστικό παράδειγμα γυναίκας, που αν και εργατική και τίμια, αφοσιωμένη στην οικογένειά της και στον άσωτο σύζυγό της, υφίσταται δριμεία κοινωνική κριτική. Ο κοινωνικός περίγυρος, η γειτονιά της,

της προσάπτει τη μομφή της μοιχείας άκριτα και αναπόδεικτα, καθώς δε βλέπει με καλό μάτι τις συχνές επισκέψεις του κουμπάρου και τα δώρα του προς τα παιδιά. Ενώ αυτός που ουσιαστικά προσβάλλει και καταταλαιπωρεί την οικογένειά του είναι ο Μανόλης, η κοινωνία σπεύδει να καταδικάσει τη γυναίκα, θεωρώντας την πάντα υπαίτια συμφορών και σκανδαλισμού.

Ο πατέρας: Από την αρχή παρουσιάζεται αδιάφορος για την οικογένειά του. Είναι τεμπέλης, ανεύθυνος και άσωτος. Οι ενέργειές του ταλαιπωρούν την οικογένειά του, αλλά ο κοινωνικός περίγυρος δεν κατακρίνει τη συμπεριφορά του. Η εγκατάλειψη της οικογένειάς του αποτελεί είδος τιμωρίας για τη γυναίκα του, αλλά ο ίδιος δεν φαίνεται να προβληματίζεται για τις συνέπειες των αποφάσεών του.

Γενικές επισημάνσεις – Συμπεράσματα

Ο Παπαδιαμάντης με το διήγημα αυτό θέλησε να σκιαγραφήσει και να προβάλει το δεινό και το σκληρό «πρόσωπο» της τυραννικής για τον άνθρωπο φτώχειας, της καθημερινής μιζέριας και της ασφυκτικής ανέχειας. Η κοινωνική αδικία στην αθηναϊκή φτωχογειτονιά συμπληρώνεται με τα οικογενειακά αδιέξοδα, τους τσακωμούς, τη βία και, τέλος, την εγκατάλειψη, θέματα που παρουσιάζονται μέσα από την καθημερινή ζωή της οικογένειας που πρωταγωνιστεί. Σημαντική θέση στο διήγημα κατέχει η παρουσίαση των συνεπειών αυτών στις αθώες παιδικές ψυχές, θύματα της κατάστασης που επικρατεί. Παράλληλα, θίγονται και άλλα θέματα, όπως το θέμα της θέσης της γυναίκας καθώς και το πρόβλημα του αλκοολισμού.

Βιβλιογραφία

http://www.patakis.gr/files2/Neoelliniki_logotexnia_A_Lykeiou.pdf